

8–10. sz. közé keltezhető cseréptöredékeket gyűjtöttem. A viszonylag jelentős számban jelentkező leletanyagot főként a dűlőút mentén figyeltem meg, melyek rögtön az út szélén jelentkeztek. Az út É-i oldalán a magas gabona miatt nem volt mód bejárásra, így a lelőhely É-i és Ny-i irányú kiterjedése bizonytalan.

*Szilsárkányi út déli oldala:* A község K-i határrészén, a Szilsárkány felé vezető műút mellett, attól D-re késő népvándorlás kori kerámiatöredékeket gyűjtöttem. A telepnyom egy alig észrevehető kiemelkedésen helyezkedik el. A felszín D felé enyhén lejt, és ebben az irányban a leletanyag hamarosan el is fogyott. Nyugat felé a magasan álló gabona miatt nem tudtam a lelőhely szélét meghatározni. Feltételezhető, hogy a lelőhely a műút északi oldalára is kiterjed, és összefügg a *Szilsárkányi út északi oldala I.* lelőhellyel.

*Szilsárkányi út északi oldala I.:* Az iménti lelőhelytől É-ra, a szilsárkányi út É-i oldalán 8–10. sz. közé keltezhető kerámiatöredékeket, valamint egy vassalakdarabot gyűjtöttem. A lelőhely Ny-i és É-i irányú kiterjedését a magasan álló búza miatt nem tudtam megállapítani.

*Szilsárkányi út északi oldala II.:* A község K-i határszélén, a Szilsárkány felé vezető úttól É-ra egy kisebb, szabálytalan alakú kiemelkedésen szórványosan római kori cseréptöredékeket gyűjtöttem.

TAKÁCS KÁROLY

### 35. Bölcske, Gabonás-völgy (Tolna megye) Ró

2006. szeptember–október folyamán régészeti szakfelügyeletet végeztem a 6. sz. út rehabilitációs munkálatainál. A 98+700 km-szelvény környékén a K-i oldal padkájának humuszolása során mintegy 70 m hosszban valószínűleg egy korábbi út került elő a rézsűben. A töltésben haladó főút alatt az egykori talajszintet követve mintegy 20 cm vastag egységes sóderreteg húzódott, ami a római kori utat jelezte. A megelőző régészeti feltárást október–november folyamán végeztük el.

SZABÓ GÉZA

### 36. Bölcske, Kis- és Nagy-Lesvölgy között (Tolna megye) I

Lakossági bejelentésre 2006. március 21-én helyszíni szemlét tartottam az ismert bronzkori lelőhelyen, ahol egymástól kb. 5–6 m-re két, kiszántott csontvázat figyeltem meg. Koruk felszíni megfigyelés révén nem volt tisztázható.

K. NÉMETH ANDRÁS

### 37. Börcs határa

(Győr-Moson-Sopron megye) Ő, R?, Ró, Kk, Ú  
2006. májusban terepbejárást végeztünk a település határába tervezett szélerőműpark által érintett területeken.

*Abdai-határra-dűlő:* Az Öregszőlőktől DNy-ra, a Nagydomb nevű (neolit, avar) lelőhely Ny-i szomszédságában tucatnyi újkori és néhány középkori cserép került elő. A lelőhely nem túl intenzív.

*Fő-dűlő:* A községtől ÉNy-ra elterülő dűlőben, kisebb DK-ÉNy-i irányú dombon kis számban középkori kerámiatöredéket gyűjtöttünk. A lelőhely nem túl intenzív.

*Nagydomb ÉNy-i lejtője:* A Nagydomb vagy Elő-hegy ÉNy-i lankáján, a hasonló nevű (neolit, avar) lelőhely ÉNy-i szomszédságában néhány római kori és középkori kerámiatöredék került elő. A lelőhely nem túl intenzív és az autópálya-építéskor részben megbolygathatták.

*Paphomok és Barázda-dűlő:* A Börcs és Öttevény közötti műút mellett, annak DNy-i oldalán néhány középkori cserép nem túl intenzív középkori településnyomokra utalhat (I.).

A Börcs és Öttevény közötti műút és az autópálya között, a börcsi autópályapihenőtől ÉNy-ra található II. sz. lelőhelyen, környezetéből kiemelkedő ÉNy-DK-i irányú ovális dombocskán nem túl nagy mennyiségű, mégis egyértelműen régészeti lelőhelyre utaló leletanyagot, őskori (rézkori?) cserepeket és három kovatöredéket (egy magkő-szilánkot, egy mustársárga, háromszög átmetszetű kovapengét és egy vörös, bakonyi kovapengét) gyűjtöttünk. A lelőhely esetleg összefüggésben állhat az autópálya túloldalán 1992-ben feltárt rézkori-bronzkori lelőhellyel („Paphomlok”).

Munkatárs: Molnár Attila.

TAKÁCS KÁROLY

### 38. Budakalász, Csajerszke

(Pest megye) B, LT

A Pest Megyei Múzeumok Igazgatósága 2006 folyamán régészeti szakfelügyeletet látott el az M0 északi szektor (amely magában foglalja a nagy Duna-híd építését) építéséhez kapcsolódóan a 74+975,44 és a 76+708,65 km-szelvények közötti szárazföldi ill. víz alatti területekre.

A mederkotrás miatt szükségessé vált víz alatti felderítést Tóth János Attila régész, a KÖH munkatársa végezte el. Régészeti lelet nem került elő.

A jobb parti hídfőnél, az építendő hídpillérek helyén folytattuk az előző évben elkezdett kutatást. A négy hídpillér közül a két középső helyét már 2005 őszén feltártuk. A közvetlenül a vízparton lévő pillért sajnos a múzeum értesítése nélkül már kiásták, mire elkezdődött a szakfelügyelet. Így idén nyáron a gát oldalában lévő, később kisajátított pillér helyén s a harmadik pillér mellett ásott agyagnyerő gödröt kutathattuk, mintegy 800 m<sup>2</sup> területen. Az itt előkerült 20 objektumnak többsége a kora bronzkori telephez tartozott. Nagy gödörkomplexumok, tárolóvermek s sekélyebb gödrök láttak napvilágot. Köztük háromban volt harangedény s több, a temetőben már megismert tál s kis bögre típus is felismerhető. E település objektumai már a késő kelta telep gödreivel keveredve kerültek elő.

Három, az LT D periódus végére keltezhető objektumot tártunk fel. Egy kemencés gazdasági objektumot, körülötte két tárolóveremmel. A kemence feletti megújított padlótapasztásban majdnem ép „dák” füles csészét s szürke, simított, duzzadt peremű, gömbölyű késő kelta tálat találtunk.

A Szentendrei-szigeten átvezető híd pilléreinek kutatása során régészeti lelőhely nem került elő.

Munkatárs: Czene András régész.

OTTOMÁNYI KATALIN

### 39. Budakeszi, Szőlőskert-Tangazdaság

(MRT 7. k. 4/8 lh.)

(Pest megye) U, B

A Pest Megyei Múzeumok Igazgatósága 2006 folyamán régészeti kutatást végzett a Szőlőskert utca mentén tervezett beruházás közműépítés alá eső területén. Tavasszal az újonnan épülő utak nyomvonalában, próbaásatás keretén belül lehatároltuk a lelőhelyet. Majd augusztustól kezdve novemberig a lelőhelyet érintő telkeken végeztünk megelőző feltárást.

A lelőhelyen a Topográfiában is említett, Korek József által megfigyelt újkőkori település maradványai, valamint néhány kora bronzkori, a Makó-kultúrába sorolható objektum látott napvilágot.

A *neolitikus* telepjelenségek a 80 cm-es szőlőművelő mélyszántás alatt, a terület közepén megépülő út mentén jelentkeztek intenzíven. A települést déli és nyugati irányba sikerült biztonsággal lehatárolni, itt széles köves-sóderes sáv adta ki a szélét. Észak felé a lelőhely benyúlik Budakeszi meglévő útja és ipari épületei alá, K felé pedig nem volt mód kiterjeszteni az ásatást, itt beépítetlen marad a telek. A feltárást 7 szelvényben, kb. 1 hektáros területen 632 objektumot tártunk fel, s ezek döntő hányada a neolit településhez tartozott. A jellemzően kottafejes, valamint zselizi időszakhoz tartozó telephez a kultúra szemét- és tárológödrei, cölöplyukak, agyaggyerő gödrök és szórványos temetkezések tartoztak. A gödrök többsége kerek formájú volt, alkalomszerűen tapasztás nyomai voltak megfigyelhetők az alján. Az agyaggyerő gödrök nagy kiterjedésűek, időnként 20 m-t is meghaladó hosszúságban és 10–15 m szélességben nagy sűrűségben tartalmaztak neolit kerámiát, betöltésük pedig szokatlanul fekete volt. A cölöplyukak általánosságban nem adtak ki jól megfogható struktúrát, egyetlen esetet leszámítva, amikor is egy 10 m-t meghaladó épület derékszögű részlete rajzolódott ki. Ehhez az épülethez tartozó áldozógödörben látott napvilágot egy vörös sávós festésű állatidol hátsó fele is, melyhez hasonló még nem került elő ebből az időszakból. További különleges leletnek számít egy vonaldíszes emberi idoltöredék, valamint egy spondilusz kagyló medál. A telep gödreiben több helyről nyíllyukas kőbaltatöredékek, pattintott kőeszközök, őrlőkövek és különféle csonteszközök kerültek elő. A kerámiát – a jellegtelen töredékeket leszámítva – a pelyvával soványított vastag falú tárolóedények, átvágott vonalkötegekkel

díszített edények töredékei, kottafejes és vörös sávós festésű zselizi kerámia jellemezte.

Az újkőkori település területén 15 temetkezés nyomát lehetett megfigyelni. A sírok többsége gödrökbe beásott zsugorított csontváz volt, melléklet nélkül. A temetkezések egyike gazdag leletanyagot (6 edényt) tartalmazott. Az edények többségét tökéletes épségben lehetett helyreállítani, vezető edénytípus a kanyargós kottafejes vonalkötegekkel díszített tökedény forma. Hasonló edényeket néhány hulladékgödörből is sikerült rekonstruálni.

A gödrökben nagy mennyiségű állatcsontot találtunk, egy esetben ép malacváz fordult elő egy méhkas alakú gödör alján.

A *kora bronzkori* Makó-kultúra objektumai néhány 6×4 méteres lakóépülethez és pár hulladékgödörhöz kapcsolódtak. Az épületek sarkában kemence nyomait figyeltük meg. Néhány esetben igen vastag, 50–60 cm-es égett réteg borította az épületeket. A kultúra gödreiből kora bronzkori seprűdíszes töredékek láttak napvilágot.

CZENE ANDRÁS – OTTOMÁNYI KATALIN

### 40. Budapest, I. Budavári Palota, Csikós udvar

Á, Kk, Tö, Kú

A Csikós udvar elnevezés modern eredetű. Az újkori királyi palotaegyüttesnek azt az udvarát takarja, amely a Ny-i várlejtőn, a főudvaroknál alacsonyabb szinten, az F épülettől É-ra helyezkedik el. Területe nagyjából azonos a középkori királyi palota úgynevezett Ny-i falszorosának É-i részével, annál azonban D felé valamivel hosszabb, mert túlnyúlik a falszoros két részét egykor elválasztó úgynevezett osztófal vonalán. Hegyoldalban lévén felülete eredetileg erős Ny–K-i lejtésű volt, amelyhez további, de enyhébb É–D-i lejtés társult. Mai, teraszszerű formáját az újkori tereprendezések során nyerte el.

A Csikós udvar teljes feltárástól az első, 2005. október 5. és november 30. közé eső szakaszában a terület ÉK-i részén kezdtük meg a munkát, a K-i oldalon húzódó várfal tövébe épített szögtámfal és a távhővezeték közötti részen. A feltárást elsődleges célja a korábbi szondázások során előkerült Árpád-kori árok és a hozzá kapcsolódó sánc teljes tisztázása volt. Az ennek érdekében nyitott 12 szelvény némiképp módosította a korábbi elképzeléseket. Az eddig egyenes, É–D-i irányúnak tartott, Árpád-kori leletanyaggal keltezett árok nem egyenesen fut, hanem – valószínűleg az egykori terepviszonyokhoz alkalmazkodva – behúzódik a szögtámfal alá, ahol sajnos tovább követni nem lehetett, csak a délebbi részen ívelt ismét nyugatabbra. Az udvar É-i részén az altalaj jóval magasabban jelentkezett, mint délebbre; az indulási szinttől 0,5–1,5 m mélyen már a sziklát találtuk, így itt sem az árok rétegei nem jelentkeztek olyan látványosan, sem a korábbi szondázások során előkerült útrétegeket nem sikerült kimutatni. A jelenségek tisztázását nehe-